

Насоки на Платформата за јакнење на граѓанското општество¹ за подобра поддршка на жените и девојчињата жртви на насилство за време на пандемијата на КОВИД-19

Актуелната пандемија на Ковид-19 претставува значително нарушување на економскиот и социјалниот живот на сите луѓе, а која непропорционално ги погодува жените и девојчињата поради широкораспространетата постоечка дискриминација и нееднаквост². Секоја криза создава нееднаквости и ги влошува постоечките, како што се нееднаквостите кои постојат против жените и девојчињата. Неопходно е државите да ги засилат своите напори и да ги зголемат мерките за заштита на жените и девојчињата од насилство.

Домот не е секогаш безбедно место за жените и нивните деца, и тие се особено изложени на ризик за време на карантин бидејќи не можат да избегаат од насилниците. Особено загрижува фактот што правилата за социјално дистанцирање и изолација наметнати од националните влади предизвикаа дополнителни ризици за семејно насилство.

Иако во сите други земји бројот на пријавени случаи на семејно насилство се зголеми откако се вовеле карантинот и другите мерки, тоа не беше случај во нашата држава. Имено, бројот на пријавени случаи до надлежните институции беше повеќе или помалку ист споредено со истиот период во 2019 година, иако граѓанските организации кои отворија телефонски линии за поддршка укажуваа дека секојдневно примале повици за помош. Со цел да обезбеди помош и поддршка на жените и децата жртви на семејно насилство, Националната мрежа воспостави 3 сервиси кои обезбедуваа телефонска и онлајн поддршка: советување и поддршка од социјална работничка, советување и поддршка од психолог и советување и поддршка од правна советничка. Овие сервиси беа воспоставени во март 2020 год. Искуството на Националната мрежа против насилство врз жени и семејно насилство зборува во прилог на таквите укажувања.

¹ Платформата за јакнење на граѓанското општество е платформа на 9 женски организации во Албанија, Босна и Херцеговина, Косово, Црна Гора, Северна Македонија, Србија и Турција со цел јакнење на гласот и застапувањето на жените на регионално ниво.

² <https://www2.unwomen.org/->

[/media/field%20office%20eca/attachments/publications/2020/04/voices%20of%20womens%20organizations%20on%20covid19final.pdf?la=en&vs=2118](https://www2.unwomen.org/-/media/field%20office%20eca/attachments/publications/2020/04/voices%20of%20womens%20organizations%20on%20covid19final.pdf?la=en&vs=2118)

This programme is funded
by the European Union

Националната мрежа против насилство врз жени и семејно насилство подготви и испрати неколку документи до Владата, надлежните министерства и медиумите во врска со усвоените мерки за КОВИД 19. Имено, на 09.04.2020 до Владата беше испратено **Барање за дополнување на одлуката за забрана на движење на граѓаните во целата територија на државата**³. Овој документ предвидуваше усвојување на две итни мерки, имено: исклучоци од санкции за жени жртви и нивните деца кои го напуштаат домот поради закана и директен ризик од насилство, и во текот на временското ограничување на движењето на граѓаните во случај на насилство во домот, по пријава сторителите на семејно насилство да бидат острани од истиот и да се превземат соодветни санкции против него (приведување, покренување на привремении мерки за заштита и др.) се со цел да се заштити жртвата од идно насилство во својот дом

На 13.04.2020 год. до Владата на РСМ беше испратено **Барање за донесување на итни мерки за заштита на жени и деца жртви на семејно насилство додека трае вонредната состојба**⁴. Документот содржеше објаснување на актуелната состојба, факторите на ризик за зголемување на семејното насилство, факторите на ризик за пријавување на насилство и листа на предложени итни мерки за заштита на жените и децата жртви на семејно насилство.

Покрај тоа, Националната мрежа изготви и **Протокол за здравствена заштита и безбедно домување на жртви на семејно насилство во Центрите за жртви на семејно насилство (засолништа) и другите центри кои обезбедуваат услуги на домување во случај на здравствена криза или пандемија** кој беше испратен на разгледување до Министерството за труд и социјална политика. МТСП ја прифати потребата од таков документ и даде афирмативна поддршка за понатамошно усвојување на истиот. Меѓутоа, Протоколот е сè уште во нацрт верзија и не е усвоен.

На 18.05.2020 год. беше изготвен и објавен **Преглед на преземени итни мерки и чекори за заштита на жените и децата жртви на семејно од надлежните институции**⁵. Овој документ ги содржи предложените итни мерки и чекори преземени од страна на надлежните институции во периодот 14.04.2020-15.05.2020 год., како и идните чекори кои треба да се преземат.

Овие насоки служат да ги потсетат и поддржат националната влада и давателите на услуги во Република Северна Македонија подобро да одговорат на потребите на жените и нивните деца и девојчињата жртви на насилство во услови на мерките кои се преземаат за време на пандемијата на КОВИД-19. Овие насоки треба да се применуваат и по повлекувањето на сите мерки за изолација.

³<http://www.glasprotivnasilstvo.org.mk/wp-content/uploads/2020/04/Barane-do-Vlada.pdf>

⁴<http://www.glasprotivnasilstvo.org.mk/wp-content/uploads/2020/05/Baranje-Do-Vlada-Za-Itni-Merki.pdf>

⁵<http://www.glasprotivnasilstvo.org.mk/19-05-2020-pregled-na-prevzemeni-itni-merki-i-chekori-za-zashtita-na-zhenite-i-detsata-zhrtvi-na-semejno-nasilstvo-od-vladata-i-nadlezhnite-institutsii-2/>

This programme is funded
by the European Union

Мерките ги изготвија Националната мрежа против насилство врз жени и семејно насилство и WAVE Мрежата, во рамки на проектот на Платформата за јакнење на граѓанското општество кој се спроведува во 7 земји од Западен Балкан и Турција, поддржан од Европската Унија и програмата на UN Women „Спроведување на норми, промена на ставови“⁶.

Со цел подобро да се одговори на потребите на жените и девојчињата жртви на насилство, Владата на Република Северна Македонија, преку Министерството за труд и социјална политика, Министерството за внатрешни работи, Министерството за здравство и Министерството за образование, треба да го разгледа следното:

- Услугите за превенција и поддршка кои ги даваат женските НВО и другите државни сервиси треба да се прогласат за неопходни услуги за да им се овозможи да функционираат со целосен капацитет
- Да обезбеди финансиска поддршка на женските НВО кои водат витални сервиси на поддршка како што се: линии за помош на жени жртви, засолништа за жени, советување на жени жртви
- Да биде постојано вклучена во работата на женските НВО во планирањето на одговор на кризата на Ковид-19, во планирањето на мерките за изолација и укинувањето на истите
- Во консултација со женските НВО, да подготви и спроведе протоколи за работи во вонредна состојба за засолништата за жени жртви на насилство како одговор на предизвиците кои ги наметнува пандемијата
- Да соработува со женските НВО и другите граѓански организации за да одговори на потребите на најранливите групи, како што се: жените со попреченост, жените Ромки, жените од руралните области
- Да продолжи да се придржува до стандардите на Конвенцијата на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и семејното насилство – Истанбулската конвенција – особено во време на криза
- Да собере родово разделени податоци и статистика за креирање на сеопфатни политики. Потребна е неопходна родова проценка на потребите и приоритетите на жените жртви на насилство и ранливите групи
- Да даде јасни инструкции и стандардни оперативни процедури на сите државни институции (здравство, образование, социјална работа, полиција) за тие да можат да постапуваат со жртвите на семејно насилство на родово одговорен начин

⁶<https://eca.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/regional-programme-in-the-western-balkans-and-turkey>

This programme is funded
by the European Union

- Да дадат строги наредби за здравствените работници, социјалните работници, полицијата и другите институции вклучени во овие дејствија за заштита на тајноста на локацијата на засолништата за жени
- Да започнат кампањи за подигање на свеста (онлајн или преку други платформи) за да ги информираат граѓаните за сервисите кои им се достапни на жените и девојчињата жртви на насилство, и да развијат апликации преку кои жртвите на насилство ќе можат да остварат контакт со сервисите за поддршка

Насоки за подобра поддршка на жени и девојчиња жртви на семејно насилство:

- Жените и нивните деца кои треба да користат засолниште, или друг сервис, треба приоритетно да бидат тестирани за КОВИД-19
- Да се дистрибуира доволна количина на бесплатна заштитна опрема (како што се маски, ракавици) на сервисите за поддршка на жени (засолништа за жени, советувајќишта за жени)
- Во соработка со регионите/градовите, да се обезбедат доволно сместувачки капацитети за жртвите на семејно насилство и нивните деца кои не може да бидат примени во засолништа за жени (на пример, хотели со рецепција, апартмани преку AirBnB)
- Да се обезбеди лесен пристап на жените до абортус и достапни мерки за контрацепција
- Да се координира испорака на лекови и храна до ранливи и исклучени групи на жени

Насоки кои Министерството за правда и државната полиција треба да ги разгледаат кога даваат поддршка на жртви на насилство:

- Насилството врз жените и семејното насилство треба да се смета за приоритет од страна на судовите и тие треба да ги сметаат случаите на овој тип насилство за „итни случаи“
- Да се води доследна евиденција на сите повици и посети во полициските станици за пријавување на случаи на насилство
- Во случаи на пријавено насилство, семејно насилство, строга примена на чекорите предвидени во Заедничкиот протокол за постапување по случаи на семејно насилство (во кој се вклучени сите надлежни институции) и Правилникот за процена на ризик при вршење насилство и Правилникот за начинот на изрекување на временни мерки.
- Зголемени казни за семејно и сексуално насилство, како и насилство врз деца, за времетраење на мерките на изолација за спречување на ширењето на КОВИД-19
- Јавна кампања за информирање на јавноста за правните услуги кои продолжуваат да се даваат за подобра поддршка на жртвите на насилство
- Итни мерки за заштита и мерки за заштита (кривични и граѓански) треба да бидат веднаш достапни за заштита на жените и девојчињата жртви на насилство

This programme is funded
by the European Union

- Децата на жртвите на насилство треба секогаш да бидат вклучени во овие мерки за заштита
- Краткорочните мерки за заштита треба да бидат заменети со долгорочни мерки за заштита
- Процедурите за проценка на ризик треба да се спроведуваат за секој случај поединечно

This programme is funded
by the European Union

